

Beleids plan

Protestantse
Gemeente
Utrecht

2021-2025

Beleidsplan

Protestantse Gemeente Utrecht

2021-2025

Colofon

Dit is een uitgave van de Protestantse Gemeente Utrecht

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
030 273 75 40
info@protestant-utrecht.nl

Aan dit beleidsplan is gewerkt door een commissie,
bestaande uit:

Mariska van Beusichem
Wim Bos
Wouter Jongebreur
Harmen van der Kolk
Teunis van Kooten
Jasja Nottelman
Hanna Ploeg
Wim Vermeulen
Kees Wijnen

Grafisch ontwerp: Ruth Catsburg

Copyright © 2021 Protestantse Gemeente Utrecht
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of
openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie,
geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder
schriftelijke toestemming van de Protestante Gemeente
Utrecht

Inhoud

I. Preambule	6
II. Leeswijzer en procesbeschrijving	10
III. Terugblik op de vorige beleidsperiode	14
1. Missie en visie	18
1.1 Gezamenlijk	18
1.2 Wijkgemeenten & Pioniersplekken	18
1.3 Diaconie	20
1.4 Bestuur & beheer	20
2. Bestendigen	23
2.1 Gezamenlijk	23
2.2 Wijkgemeenten & Pioniersplekken	23
2.3 Diaconie	23
2.4 Bestuur & Beheer	24
3. Verbinden	26
3.1 Gezamenlijk	26
3.2 Wijkgemeenten & Pioniersplekken	26
3.3 Diaconie	30
3.4 Bestuur & Beheer	30

4. Investeren & Vernieuwen	32
4.1 Gezamenlijk	32
4.2 Wijkgemeenten & Pioniersplekken	32
4.3 Diaconie	33
4.4 Bestuur en beheer	35
4.5 Groene kerk	36
5. Loslaten	39
5.1 Wijkgemeenten & Pioniersplekken	39
5.2 Diaconie & Bestuur en beheer	39
5.3 Gezamenlijk	40
6. En nu?	43
6.1 Van beleidsplan naar werkplan	43
6.2 Overzicht in schema's	44
7. Financiële middelen	51
7.1 Het belang van een meerjarenprognose	51
7.2 Financieel beleid: kaders tot nu toe	51
7.3 Ontwikkelingen van levend geld en vermogen van 2016 tot nu	52
7.4 Meerjarenprognose: verwachte ontwikkelingen tussen nu en 2025 in cijfers en toelichting	58

I. Preamble

I. Preambule

Ontmoeting met God als bron van kerkelijk leven

Stel dat wij elkaar binnen de Protestantse Gemeente Utrecht (PGU) zouden vragen: ‘Waarom wil je bij een kerk horen?’ We zouden vast en zeker een aantal van de volgende antwoorden krijgen: ‘Vanwege rust en bezinning, muziek en zang, omzien naar elkaar, de eeuwenlange traditie, stof tot nadenken, dienst aan de samenleving.’ Dit zijn betekenisvolle antwoorden waarbij het wezenlijke niet ongezegd wil blijven: wij verlangen in de kerk de Levende Heer te ontmoeten.

In de ontmoeting met de Levende komen wij in beweging. Wij worden uitgenodigd tot vertrouwen, toevertrouwen. Dit vertrouwen behoedt ons voor de ‘doenerigheid’ die vaak voortkomt uit angstige bezorgdheid of focus op eigenbelang. In overgave ontvouwt zich een weg, een geestelijke weg, waarop Bijbelse woorden telkens aan diepte winnen. Ook leren we de werking van Gods Geest onderscheiden van alle andere krachten die op ons inwerken (1 Kor. 12:10). Langzaam maar zeker beginnen we de vrijheid van Gods kinderen te proeven (Rom. 8:15) zonder dat dit tot vrijblijvendheid leidt. Integendeel, in onze geraaktheid weten we ons verantwoordelijk voor de samenleving en de schepping. Zo krijgen wij deel aan Gods zorg voor alles wat leeft. Maar wij gaan niet op eigen kracht aan de slag. Onze kracht is immers beperkt en onze energie is eindig. Wij vertrouwen ons toe aan de kracht van God die in onze zwakheid sterk is (2 Kor. 12:9). Daarvoor luisteren wij naar Gods Woord en oefenen ons in stilte en gebed. Meer en meer kan Gods Geest ons van binnenuit gaan bewegen.

**Bid en werk
opdat zijn rijk kome
Laat iedere dag het Woord van God
je werk en je rust bezielen
Bewaar in alles de innerlijke stilte
om in Christus te blijven
Laat de Geest van de Zaligsprekingen
diep in je doordringen:
Vreugde, eenvoud, barmhartigheid**

De ontmoeting met de Eeuwige is de bron van ons kerkelijke leven. Zonder dat zouden we bezieling missen. Het is daarom goed op beleidsniveau voor die ontmoeting ruimte te maken. We weten dat we de ontmoeting niet zelf kunnen organiseren maar ons er wel voor kunnen openstellen. In het geestelijke leven moet steeds de vraag centraal staan: opent wat wij doen ons voor de ontmoeting met de Heer?

De PGU is een christelijke geloofsgemeenschap in een stedelijke context. De PGU verbindt diverse geloofsgemeenschappen die verschillen in leeftijdsopbouw, kerkelijke ligging, omgang met de Bijbel en liturgische vormgeving. Deze verschillen hoeven een gezamenlijk geestelijk leven niet in de weg te staan. God is groter dan ons denken en wij kennen slechts ten dele (1 Kor. 13:9). Het is als met een diamant: elke geloofsgemeenschap ziet slechts facetten. Om andere facetten te zien hebben we elkaar nodig (Ef. 3:18,19). Zo beschouwd zijn discussies in geloofsgesprekken niet op hun plaats. De geëigende vorm is de dialoog, een open uitwisseling met een respectvol oor voor de geraaktheid van de ander.

Om onszelf er telkens weer aan te herinneren dat de ontmoeting met de Levende de bron is van heel ons kerkelijk bedrijf, kiezen we als focus van ons kerkenwerk de regel van de “derde orde van de eenheid”, verbonden met de gemeenschap van de zusters van Grandchamp.¹

1 De regel is verkorte weergave van de regel van Taizé en van Grandchamp.

II. Leeswijzer en procesbeschrijving

II. Leeswijzer en procesbeschrijving

Een beleidsplan van de PGU als geheel is geen dictaat voor het beleid in afzonderlijke wijkgemeenten of pioniersplekken. Het is eerder andersom. Een stuk als dit wil richting geven aan de manier van werken zoals we die voor ons zien op stedelijk niveau; in die organen dus waar we elkaar als verschillende wijkgemeenten en pioniersplekken ontmoeten om onze gezamenlijke verantwoordelijkheden en gedeelde belangen te dienen.

De beleidsvoornemens in dit beleidsplan zijn gegroepeerd rondom een viertal kernwoorden: *bestendigen, verbinden, investeren & vernieuwen en loslaten*. Deze woorden vormen de hoofdstukken 2 t/m 5 van dit beleidsplan. In hoofdstuk 1 wordt een missie en visie beschreven, op basis waarvan we de vier kernwoorden hebben uitgewerkt. Heel bewust zijn we dit stuk begonnen met een preambule, die aangeeft wat bij het schrijven het vertrekpunt is geweest: het verlangen naar de ontmoeting met God als bron van kerkelijk leven en dus ook voor kerkelijk beleid. Om te benadrukken dat dit beleidsplan primair iets wil zeggen over de *gezamenlijke* koers die we als PGU wensen te varen, is niet gekozen voor een hoofdstukindeling in beleidsterreinen maar in kernwoorden. De indeling van de subparagrafen wil recht doen aan zowel de gewenste gezamenlijke focus als de verschillen in beleidsterreinen.

Vergeleken met het vorige beleidsplan, draagt dit stuk een wat ander karakter. Het vorige beleidsplan had het karakter van een werkplan met bijbehorende gedetailleerde uitwerkingen. Dit stuk is meer een beleidsstuk op hoofdlijnen. Dat maakt het aan de ene kant compact en, gezien de reacties op de eerste versies, goed leesbaar en inspirerend. Om het gevaar te ontlopen dat dit plan van de weeromstuit te weinig concreet wordt, sluiten we af met het hoofdstuk 'En nu?' waarin we op procesniveau beschrijven hoe we de beleidsvoornemens in dit stuk de komende jaren handen en voeten willen geven.

‘No man is an island’, dichtte John Donne. Dat geldt niet alleen voor individuele personen, het geldt ook voor kerken: ‘No church is an island’.

Dit beleidsplan is het resultaat van een denkproces, waarin het voortouw is genomen door een commissie bestaande uit leden van verschillende wijkgemeenten, stedelijke organen en het predikantenteam. Na een brainstormdag (juni 2020) zijn er verschillende penvoerders aan de slag gegaan met conceptteksten (september 2020). Daarna is de door de commissie geaccordeerde conceptversie richting wijkgemeenten en stedelijke organen gegaan (oktober 2020). Hun waardevolle reacties zijn vervolgens door de commissie gewogen en verwerkt (januari 2021). Het stuk is daarna goedgekeurd in de Algemene Kerkenraad (groot en klein, januari/februari 2021). Na een gemeenteberaad is het plan in tweede lezing door de AKG goedgekeurd en aangenomen.

Dit beleidsplan is tot stand gekomen in een onzekere periode. De woorden ‘corona’ en ‘coronacrisis’ komen in dit document verschillende keren voor - hoe kan het ook anders. Wat de coronacrisis op de lange termijn gaat betekenen en in hoeverre de effecten ervan ook de in dit plan opgenomen beleidsvoornemens zullen raken, is moeilijk te zeggen. Het maakt ons er des te meer van bewust dat onze plannen een beperkte houdbaarheid hebben en daagt ons tegelijk uit ons vooral te richten op die dingen die de waan van de dag te boven gaan.

‘No man is an island’, dichtte John Donne. Dat geldt niet alleen voor individuele personen, het geldt ook voor kerken: ‘No church is an island’. Als wijkgemeenten maken we deel uit van de Protestantse Gemeente Utecht, als PGU maken we deel uit van de Protestantse Kerk in Nederland. Als Protestantse Kerk in Nederland zijn we een deel van het wereldwijde lichaam van Christus. Dat betekent ook dat beleid maken niet in afzondering gebeurt. Dit jaar verscheen bijvoorbeeld ook het nieuwe beleidsstuk van onze landelijke kerk, getiteld ‘Van U is de toekomst’. Deze visienota schetst vijf grondlijnen voor het leven en dienen van de Protestantse Kerk als geheel. 1) Genade

als grondtoon. Hierbij gaat het om de basis van alle kerkelijke arbeid. Die vertrekt vanuit Gods genade, die vertrouwen en toekomst scheidt. 2) De kerk als tafelgemeenschap. Hier gaat het over de twee brandpunten van christelijk leven, namelijk de kerk en de wereld. Zoals de kerkvader Chrysostomos zei: christelijk leven speelt zich af aan twee tafels (twee altaren). Het ene altaar (de avondmaalstafel) staat in de kerk, het andere altaar staat midden in de wereld. 3) Als kinderen van één vader. Hierbij gaat het over het zoeken naar verbinding en het bevorderen van kerkelijke samenwerking, van lokaal tot mondiaal. 4) Van U is het koninkrijk. Hierbij gaat het om het voortdurende verlangen naar vernieuwing van lied, gebed en kerkelijke cultuur. 5) Midden in het leven. Onder dit kopje wordt nagedacht over nieuwe vormen van kerkelijke presentie 'midden in het leven'. Wie dit beleidsplan bestudeert, zal merken dat er duidelijke lijnen lopen tussen het Utrechtse beleidsplan en de landelijke visienota.

III. Terugblik op de vorige beleidsperiode

III. Terugblik op de vorige beleidsperiode

Het vorige beleidsplan begon met een uitgebreide analyse van de veranderende context van kerk en samenleving. Onder andere werd gewezen op de groeiende stad, het groeiende potentieel aan zinzoekers, de participatiesamenleving en de toename van etnische en religieuze diversiteit. Stuk voor stuk zaken die nog steeds relevant zijn.

In de paragraaf ‘solidariteit tussen wijkgemeenten’ staat o.a. het voorstel om ‘de bestaande solidariteit binnen de PGU te continueren en - waar mogelijk in niet-financiële zin - te vergroten. Terugblikkend op dit voornemen kan worden geconstateerd dat er in toenemende mate groei in solidariteit en verbondenheid is geweest de afgelopen jaren. De Gideonsbende heeft haar pionierende werk gedaan, het collegiaal beraad is gegroeid in samenwerking en betrokkenheid en er is geïnvesteerd in het onderlinge geloofsgesprek (inspiratieavonden) - om niet meer te noemen.

De paragraaf ‘nieuwe geloofsgemeenschappen’ is positief en hoopvol over nieuwe initiatieven en het ontstaan van nieuwe geloofsgemeenschappen verbonden aan/met de PGU. Zonder aan dit hoopvolle iets af te willen doen, moet worden geconstateerd dat we hier ook te maken hebben met een zeer weerbarstige werkelijkheid. Het huidige beleidsplan slaat hier een iets nuchterder toon aan en zet als het om vernieuwing gaat meer in op volhoudbaarheid en de lange adem.

Het vorige beleidsplan bevat enkele paragrafen gewijd aan leeftijdsgroepen, respectievelijk ouderen, jongeren en studenten. Met betrekking tot ouderen kan geconstateerd worden dat daar op stedelijk niveau vanuit de PGU geen speciale aandacht meer kan zijn (het vorige beleidsplan spreekt nog over een diaconaal ouderenconsu-

lent, maar deze functie bestaat niet meer). Voor studenten is er nog altijd het IPSU. Het belangrijkste jongerenwerk gebeurt in het kader van IKJU. Beide organen kunnen op blijvende steun van de PGU rekenen, maar de realiteit gebiedt te zeggen dat de verantwoordelijkheid voor pastorale betrokkenheid op deze groepen primair bij de wijkgemeentes ligt.

De paragraaf 'Groene Kerk' stelt dat 'alle wijkgemeentes groene kerk worden'. Of dat op het moment formeel zo is, is de vraag. Wel kan geconstateerd worden dat in alle wijkgemeentes het thema 'duurzaamheid' aan belang gewonnen heeft. In dit kader moet ook zeker het Utrechtse boek 'Groene theologie', geschreven door ds. Trees van Montfoort, worden genoemd. Dit boek is als het gaat om omgang met de geschapen werkelijkheid inmiddels een standaardwerk geworden.

Als het gaat om 'PR en media' wordt de vraag gesteld of 'er over vijf jaar nog sprake is van een gedrukte *Kerk in de Stad*'. Geconstateerd kan worden dat het antwoord op die vraag 'nee' is. Niet omdat er geen behoefte meer zou zijn aan een gedrukt blad. *Kerk in de Stad* heeft de transformatie tot PUP (Platform Utrechtse Protestanten) ondergaan. Dat PR en media wel de aandacht blijven vragen, zal blijken bij lezing van het huidige beleidsplan.

De paragraaf 'Organisatie' worstelt wat met de voors en tegens van verschillende wijzen van College van Kerkrentmeesters (CvK) en Protestantse Diaconie Utrecht (PDU). De wens tot nauwere samenwerking wordt uitgesproken. Geconstateerd kan worden dat deze lijn in de huidige beleidsperiode zal worden voortgezet en dat de noodzaak van integraal beleid alleen maar breder gevoeld wordt.

De laatste en grootste paragraaf betreft de financiën. Deze paragraaf draagt het meest zorgelijke karakter. De kerk krimpt en daarmee ook de financiën van een kerk die voor haar inkomsten voor het overgrote deel afhankelijk is van de bijdragen van actieve leden. Met name de post 'personeel' wordt als een zorgenkind gezien. Er wordt veel gesproken over 'projectmatig werken' en 'tijdelijke contracten'. Inmiddels hebben we op dit gebied een schat aan positieve én pijnlijke ervaringen opgedaan. Tijdelijke contracten van predikanten (en de onmogelijkheid tot gewenste verlenging) zorgde voor grote spanningen tussen wijkkerkenraden en stedelijk bestuur en het belang van continuïteit bleken we te onderschatten. Deze zaken zijn tot op classis- en synodeniveau besproken en uitgediscussieerd. Geconstateerd kan worden dat we daarin een *modus vivendi* hebben bereikt. De vastgestelde vitaliteitscriteria zijn nog steeds van kracht, waarbij voor de komende beleidsperiode extra dient

te worden onderstreept dat we deze criteria niet slechts als een 'stok om te slaan' gebruiken, maar ze willen inbedden in de gezamenlijke zorg voor elkaar. Ook het streven naar sluitende begrotingen blijft onverminderd van kracht en er kan worden geconstateerd dat de gewenste verlaging van operationele kosten van het kerkelijk bureau gerealiseerd is door het aantrekken van vrijwilligers. Kerk en geld blijft - ten slotte - een belangrijk thema. De komende beleidsperiode zal opnieuw een beroep doen op veel creativiteit en inspanningen om ook de financiële kant van het kerk-zijn in onze stad gezond te houden.

1. Missie en visie

1. Missie en visie

1.1 Gezamenlijk

De PGU ziet zichzelf, als één van de christelijke denominaties in onze stad, geroepen om de presentie van Christus in deze stad te dienen in woord en daad. Daarbij is de ontmoeting met de Levende Heer de bron van ons gezamenlijk kerkelijk leven (zie de preambule).

In de praktijk is de PGU divers en veelkleurig. Niet alleen zijn er verschillen in taal en uitingen, ook de visie op de PGU als gezamenlijk verband is niet op voorhand eenduidig. De één legt het primaat bij de eenheid en ziet de PGU het liefst als een 'sterk merk' dat zoveel mogelijk gezamenlijk naar buiten treedt, de ander vertrekt vanuit de veelheid en beschouwt het PGU-verband het liefst als een zo dun mogelijke accolade, waarin bij voorkeur alleen de hoogst noodzakelijke dingen in gezamenlijkheid worden geregeld. Dit is de afgelopen jaren een terugkerend punt van gesprek geweest. De meest vruchtbare kijk op ons gezamenlijk functioneren lijkt voor Utrecht in het midden van deze twee uitersten te liggen. We zijn geen 'sterk merk', maar meer dan slechts een bestuursgemeenschap. We beschouwen onszelf nadrukkelijk ook als een *leer- en zorggemeenschap* die elkaar actief helpt in het vormen van visie om volhoudbaar gemeente van Christus in Utrecht te zijn en te blijven.

1.2 Wijkgemeenten & Pioniersplekken²

1.2.1 Wijkgemeenten

De PGU is nog altijd op een heel aantal plaatsen zichtbaar aanwezig in onze stad. In verschillende stadsdelen zijn wijkkerken zeer lokaal aanwezig en hun worteling in een bepaald stadsdeel, biedt unieke mogelijkheden. De binnenstadskerken vervullen naast hun functie als huis van diverse wijkgemeenten ook een belangrijke architec-

2 De term 'wijkgemeente' dient in dit stuk vooral gelezen te worden als een technische term. Voor de meeste 'wijk'gemeenten geldt dat de betrokken leden ook van (ver) over de wijkgrenzen komen. Dit neemt niet weg dat de meeste wijkgemeenten zich in hun beleid ook rekenschap geven van het feit dat ze zich in een bepaald stadsdeel bevinden.

tonische en toeristische functie. Deze iconische plekken verdienen het levend monument te zijn en voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk. Initiatieven als Kerken Kijken Utrecht, Night of Light, OpenJacobi en Choral Evensong spelen daarin een belangrijke rol.

We zetten in op behoud van de kerken in de wijk, werken samen aan het vernieuwen van onze visie op de volhoudbaarheid van kerk-zijn in de wijk en zien eerlijk en pro-actief de uitdagingen met betrekking tot de toekomstbestendigheid van de huidige wijkgemeenten onder ogen. De in de afgelopen beleidsperiode ontstane creativiteit (voorbeelden: buurtklooster op Zuilen, samenwerking Nieuwe Kerk/Wilhelminakerk) beschouwen we als wenkende stip op de horizon.

1.2.2 Kerkgebouwen

Tijdens de afgelopen twee beleidsperioden zijn er verschillende kerkgebouwen verkocht om moverende en geldige redenen. Inmiddels hebben we ook, vooral in Londen, andere zeer aansprekende manieren om met een kerkgebouw om te gaan ontmoet die ons denken over 'stenen' hebben verrijkt. 'Making property serve mission' (Fred Batterton, *Making property serve mission*, Victoria 2016) maken we tot uitgangspunt van ons beleid, we stimuleren het creatief gebruik van de gebouwen om de exploitatie rendabel te houden en willen bij voorkeur in de komende beleidsperiode geen kerkgebouwen verkopen.

1.2.3 Pionieren

Binnen de PGU waait een pioniersgeest en is een nieuw elan ontstaan dat niet slechts in termen van neergang en achteruitgang over de kerk wil denken en spreken, maar zonder aan de problemen en vragen voorbij te gaan, wil werken aan toekomstbestendig kerk-zijn in Utrecht. Daarbij proberen we te denken vanuit de aard van de zaak. 'Niet zozeer de kwantitatieve groei van de kerk staat hier centraal, als wel haar veelkleurigheid. [Het gaat bij] evangelisatie door de kerk om haar vermogen de mensheid te representeren voor God en om haar potentie een werkelijk universele gemeenschap (hoe klein ook in getal) te vormen die de volheid van Christus laat zien aan de wereld. Een 'koninkrijk van priesters' -dat wil zeggen een gemeenschap van mensen die zich geroepen weten tot dienst aan God ten dienste van anderen- moet zich op elke plaats en tijd de vraag stellen of zij werkelijk een kerk is die de offers en dankzegging van de lokale gemeenschap voor God kan brengen en rijk en veelkleurig genoeg is om Christus te laten zien aan de mensheid. Ook moet zij zich afvragen of er groepen, klassen, generaties ondervertegenwoordigd zijn of zelfs afwezig (vgl. Gal.

3,28). Zijn er mensen in de stad die zo eenzaam zijn dat zij ‘geen mens’ hebben die hen naar het water brengt of die uit hun naam dankt, bidt, zingt en spreekt?’ (Stefan Paas, *Vreemdelingen en priesters*, Zoetermeer 2015, 230).

1.3 Diaconie

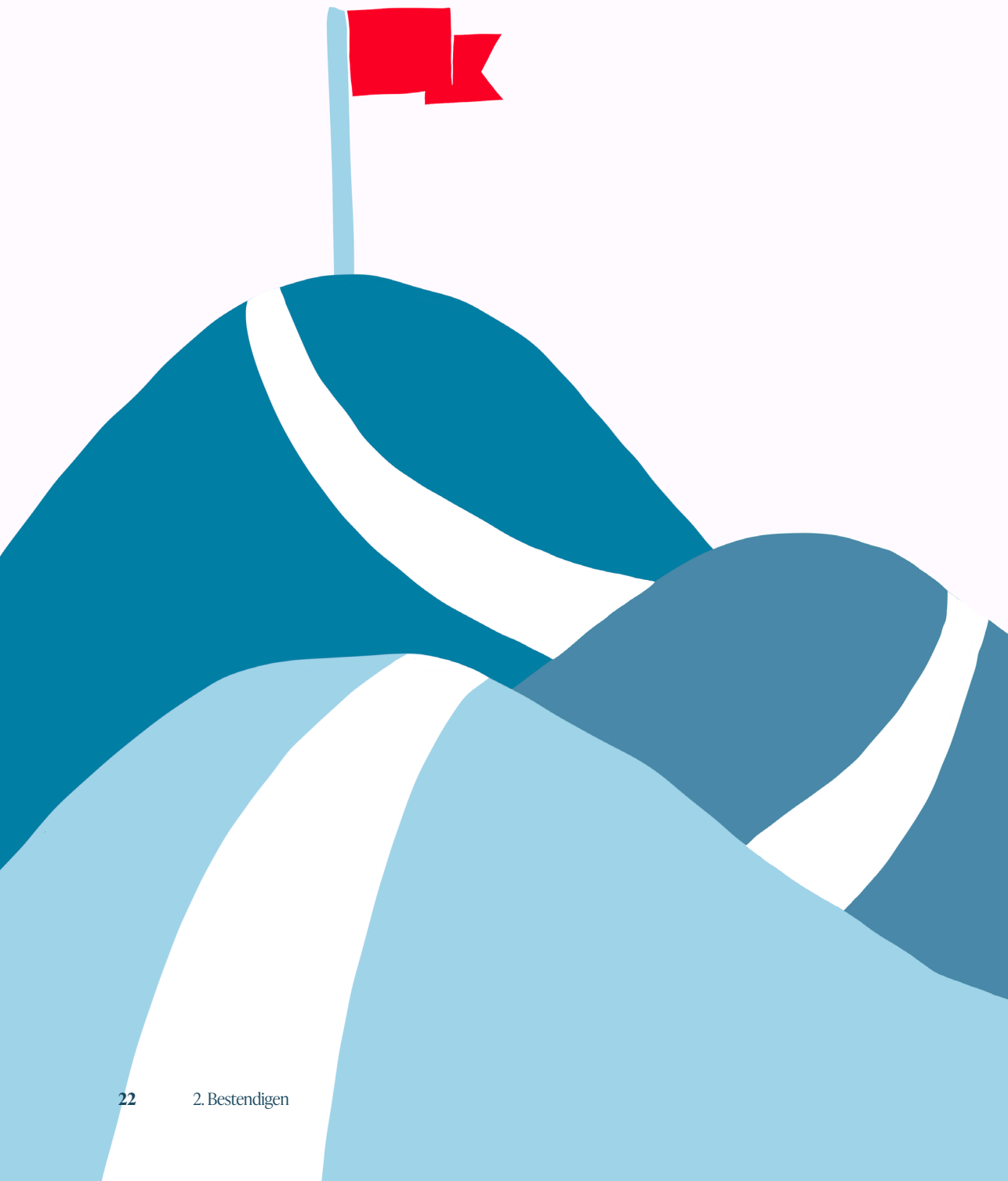
Waarom zijn we kerk en hoe willen we diaconaal bezig zijn? Die vraag is binnen de diaconie voortdurend actueel. Vanwege de coronacrisis is het te verwachten dat veel mensen in Utrecht het moeilijker zullen krijgen: werkloosheid, financieel niet rond kunnen komen, dakloos raken. De diaconie zal de komende jaren deze ontwikkelingen nauw volgen en Utrechters helpen waar kan. Het klassieke diaconale motto ‘helpen waar geen helper is’ willen we de komende beleidsperiode iets anders gaan formuleren. Onze intentie is mensen zo bij te staan en te helpen dat ze er zelf bovenop komen. We willen naast hen staan. Van ‘werken voor’ naar ‘zijn met’ (vgl. Sam Wells, *Het Nazarethmanifest*, Franker 2020).

1.4 Bestuur & beheer

We beschouwen het als onze missie de lofzang gaande te houden in kerkgebouwen en op andere (kleinschalige) vierplekken. Vieren kan vele gestalten aannemen. Deze veelkleurigheid en veelvormigheid zien wij als verrijkend. Wij beschouwen het behoud van cultureel erfgoed als onderdeel van onze missie. De mooie historische kerken spreken een eigen taal zonder woorden. Hun behoud verdient inspanning, al beseffen wij dat dat behoud alleen met steun van anderen, waaronder de overheid, gerealiseerd kan worden. Kerkelijke presentie wordt niet alleen gemarkeerd door historische binnenstadskerken, maar ook door stilteplekken, inloophuizen, eettafels, pleisterplaatsen voor daklozen en ongedocumenteerden. Daarom zetten wij ons ook in voor hun behoud. Inhoudelijke doelstellingen en een gezonde bedrijfsvoering zijn beide aspecten van een samenhangend beleid. Wij zijn ervan overtuigd dat presentie in de stad krachtiger wordt als kerkrentmeesterlijk en diaconaal bestuur en beheer in gezamenlijkheid optreden en werken.

2. Bestendigen

2. Bestendigen

2.1 Gezamenlijk

De PGU is zichtbaar en onzichtbaar op allerlei plekken in de stad aanwezig. Vanzelfsprekend is het ons verlangen om daarvan zoveel mogelijk te bestendigen in de komende beleidsperiode.

2.2 Wijkgemeenten & Pioniersplekken

De Utrechtse wijkgemeenten die op dit moment samen de PGU vormen zijn de Nicolaïkerkgemeente, Domkerkgemeente, Oecumenische Janskerkgemeente, Johannescentrumgemeente, Tuindorpkerkgemeente, gemeente Kerk op Zuilen, gemeente Utrecht West, Jacobikerkgemeente, Nieuwe Kerkgemeente en Wilhelminakerkgemeente. De kerken hebben ieder een eigen kenmerkende identiteit van waaruit vieringen en andere activiteiten in en rondom het kerkgebouw worden georganiseerd. Naast de wijkgemeenten bestaan binnen de PGU ook verscheidene pioniersplekken en andere nieuwe initiatieven: De Haven, Choral Evensong & Pub, Blossom 030/ Buurtklooster op Zuilen, ViaJacobi, De Fluisterstille Stem, Johannes in de Wijk en Huis voor de ziel. Verder zijn er niet te vergeten al sinds jaar en dag predikanten uitgezonden vanuit de wijkgemeenten in ziekenhuizen en andere instellingen: Diaconessenhuis, UMC, Antoniusziekenhuis en de zorgcentra van Axion Continue en Careyn. Last but not least is de PGU op deze wijze present onder studenten dankzij het IPSU studentenpastoraat.

2.3 Diaconie

De Protestantse Diaconie Utrecht is present tot in de haarvaten van de samenleving. De diaconale werkers en de wijkdiaconieën willen in de komende beleidsperiode blijven werken aan armoede- en eenzaamheidsbestrijding, blijven omzien naar vluchtelingen, dak- en thuislozen en blijven investeren in fysieke plekken van diaconale

presentie als Villa Vrede, het Straatpastoraat, nachtopvang De Toevlucht, De Wijkplaats, Buurtpastoraat Overvecht, de inloophuizen ‘Het Knooppunt’ en ‘Roobolkapel’ en het werk onder ongedocumenteerde vluchtelingen.

2.4 Bestuur & Beheer

Als we stellen dat de PGU zichtbaar en onzichtbaar op allerlei plekken in de stad aanwezig is en we ernaar verlangen om daarvan zoveel mogelijk te bestendigen in de komende beleidsperiode, is goed beleid en deugdelijke financiële onderbouwing noodzakelijk. Daarom...

- handhaven we het huidige financiële beleid van sluitende exploitatie en voldoende weerstandsvermogen.
- blijven we ons bij het uitwerken van beleidsvoornemens uit dit plan aan het financiële beleid conformeren.
- blijven we bij het uitwerken van beleidsvoornemens kijken naar de financiële implicaties op de lange(re) termijn.

3. Verbinden

3. Verbinden

3.1 Gezamenlijk

No man is an island (John Donne). Vanuit die overtuiging willen we ons de komende beleidsperiode nader toeleggen op het maken van verbindingen, zowel onderling als met derden. De onderlinge verbinding tussen de verschillende wijkgemeenten en pioniersplekken die, zoals hierboven geformuleerd, een leer- en zorggemeenschap vormen, komt al op diverse manieren tot uitdrukking en kan de komende beleidsperiode ook nog groeien. Daarom...

- investeren we in het toegankelijk maken van het gevarieerde vormings- en toerustingsaanbod van de diverse wijken voor de hele stad.
- investeren we in het gezamenlijke blad PUP (Platform Utrechtse Protestanten) met als doelgroep mensen aan de rand van de kerk en leden van de PGU in de leeftijd van 35-60 jaar. Dit blad heeft laten zien dat het potentie heeft en een plaats verdient in de breedte van de PGU. Tegelijk zijn er zorgen over de exploitatie op de lange termijn en kritiekpunten op de inhoud (bijvoorbeeld ten aanzien van het gebrek aan ‘wijknieuws’).
- Bezinnen we ons op de doelstelling van de website. Op grond daarvan besluiten we of de site vernieuwd moet worden of enkel versoberd door louter contactgegevens aan te bieden. Voor het overige is er immers de PUP. We buigen ons ook over de vraag of en hoe we op sociale media aanwezig willen zijn.

3.2 Wijkgemeenten & Pioniersplekken

3.2.1 Andere kerken in Utrecht

De PGU weet zich verbonden met haar broeders en zusters in PKN-verband (de Evangelisch-Lutherse Gemeente Utrecht en de Eglise Wallonne Utrecht). Tevens beseft de PGU dat zij maar één van de vele christelijke gemeenschappen in onze stad. De PGU participeert in de Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken (USRK). Daarnaast zijn er vanuit de verschillende wijkgemeenten lijnen met andere christelijke geloofsgemeenschappen in de stad, zowel van autochtone als allochtone oorsprong. Deze

lijnen zijn van belang zijn en zullen in de toekomst vermoedelijk nog belangrijker worden. Daarom...

- houden we onze relatie tot de USRK opnieuw tegen het licht.
- besluiten we verschillende wijkgemeenten binnen de PGU aan te wijzen als gemeenschappen die specifieke contact onderhouden met andere christelijke gemeenten in de stad en proberen de voorgangers jaarlijks een (informeel) overleg tot stand te brengen. Het initiatief daartoe wordt belegd bij het Collegiaal Beraad van Predikanten. Een suggestie op basis van bestaande contactlijnen:
  - a) Kleinere gereformeerde kerkgenootschappen: Jacobikerk
  - b) Evangelische en pinkstergemeenten: Nieuwe Kerk
  - c) Rooms- en Oudkatholieke kathedralen: Domkerk
  - d) Migrantenkerken: De Haven
  - e) Remonstranten en Doopsgezinden: Janskerk
  - f) Anglicanen: Wilhelminakerk

3.2.2 Burgerlijke gemeente Utrecht

De PGU is om allerlei redenen van groot belang voor het welzijn van de stad (zie bv. het rapport ‘Tel uw zegeningen’)³. Al eerder werden de gebouwen genoemd. Daarnaast vervult de kerk ook een zeer belangrijke sociaal-maatschappelijke functie en zijn er vanuit de kerken vele vrijwilligers actief. Daarom...

- blijven we onze relatie met de burgerlijke gemeente pro-actief vormgeven door onszelf met gezond zelfbewustzijn richting de burgerlijke overheid presenteren.
- wijzen we de Dompastor (als vertegenwoordiger van de meest beeldbepalende kerk van Utrecht) aan als eerste aanspreekpunt richting de burgerlijke overheid, bijvoorbeeld in geval van grootschalige calamiteiten (zoals de tramaanslag in 2019).

3 <https://skinrotterdam.nl/wp-content/uploads/2021/01/maatschappelijke-activiteiten-lbo-samenvatting.pdf>

3.2.3 Niet-christelijke geloofsgemeenschappen

Naast de grote hoeveelheid kerken en christelijke geloofsgemeenschappen, telt Utrecht ook een groot aantal niet-christelijke geloofsgemeenschappen. Daar hebben we tot nu toe eigenlijk nog nooit beleid op gevoerd. In een snel gepolariseerde samenleving en een gesegregeerde stad als Utrecht lijkt dat niet langer wenselijk. Daarom...

- bezinnen we ons op de manier waarop we verbindingen willen leggen met niet-christelijke geloofsgemeenschappen.

3.2.4 Interkerkelijk kinder-, tiener- en jongerenwerk

Investeren in kinderen en jongeren is zowel belangrijk voor hun persoonlijke toekomst als voor de toekomst van de kerk. Er zijn wijkgemeenten met vele kinderen, tieners en jongeren en een uitgebreid jeugdwerk. In andere wijkgemeenten ligt dat moeilijker. Daarom...

- besluiten we het jongerenwerk van IKJU te steunen en PGU-breed onder de aandacht te brengen, toegankelijk te maken en waar nodig financieel bij te dragen.

3.2.5 Wereldkerk

De vriendschapsband met Ghana wordt ook in de toekomst gekoesterd. De manier van geloven van mensen van een ander werelddeel en een andere cultuur helpt om naar eigen vanzelfsprekendheden te kijken. Bovendien biedt de ervaring van vriendschap die grenzen overschrijdt inspiratie om ook in de multiculturele Utrechtse samenleving vriendschappen te sluiten over grenzen heen.

3.3 Diaconie

De Protestantse Diaconie Utrecht, inclusief de wijkdiaconieën werken samen met diverse instellingen die actief en relevant zijn in maatschappij en welzijnswerk. Het belang daarvan is niet gemakkelijk te overschatten. Een goed functionerende diaconie heeft baat bij goede verbindingen zowel in klein- als in grootverband. Daarom...

- zoeken we meer verbinding met de landelijke kerk, om de daar aanwezige expertise te gelde te kunnen maken voor onze stad.
- Versterken we de communicatie vanuit en over diaconale activiteiten, onder andere via de PUP.
- willen we de huidige en mogelijk nieuwe diaconaal werkers explicieter verbinden met de geloofsgemeenschappen, zodat zij op wijkniveau gemeenteleden kunnen stimuleren diaconaal actief te zijn.

3.4 Bestuur & Beheer

Op het gebied van bestuur en beheer worden op de werkvloer schatten aan ervaring opgedaan, waarvan we met elkaar kunnen profiteren. Daarom...

- worden beheerders aangemoedigd ervaringen uit te wisselen zoals ‘wat gebeurt er in onze gebouwen?’ en ‘wat zijn best practises?’
- investeren we in banden met het groeiende aantal geloofsgemeenschappen van niet-Nederlandse oorsprong. Er wordt samengewerkt om een afgestemd aanbod van (doordeweekse) activiteiten en korte vieringen te realiseren. Deze activiteiten mogen elkaar niet beconcurreren, maar zijn bedoeld om elkaar aan te vullen.

4. Investeren & Vernieuwen

4. Investeren & Vernieuwen

4.1 Gezamenlijk

De PGU verlangt er in haar breedte naar niet slechts in termen van neergang en achteruitgang over de kerk te denken en te spreken en beseft dat daarvoor ook dient te worden geïnvesteerd in visie, in menskracht en in financiële ondersteuning.

4.2 Wijkgemeenten & Pioniersplekken

Vanuit bovengenoemde intentie zijn de afgelopen vijf jaar verschillende nieuwe initiatieven met verve gestart. Dat hier ruimte voor is gemaakt, getuigt van durf. Tegelijk moeten we constateren dat het bij de meeste van deze initiatieven ontbrak aan een aantal belangrijke zaken, die de duurzaamheid in het gedrang brachten. Omdat dit proces tot nu toe wordt begeleid door welwillende bestuurders en het kerkelijk bureau, kon niet in goede en continue begeleiding worden voorzien. Het werd er 'even bij gedaan'. Verder kennen pioniers die met nieuwe ideeën komen, vaak het pioniersproces onvoldoende. Niet in de laatste plaats om het ook in de PGU een plek te laten vinden. Daarnaast achten we het van belang dat we als PGU zelf nieuwe kansen vinden en ontwikkelen en niet alleen afwachten wat er voorbij komt. Het is belangrijk dat er structureel gezocht wordt naar nieuwe kansen in Utrecht, zowel geografisch (nieuwbouw) als met betrekking tot doelgroepen. Ook is het belangrijk onderlinge verbanden te leggen tussen bestaande pioniersplekken in Utrecht, om zo te leren van elkaar.

Daarom...

- stellen we een stedelijk pioniersteam samen, waarin zowel gemeenteleden als ambtelijke vertegenwoordiging vanuit de stedelijke organen vertegenwoordigd zijn.

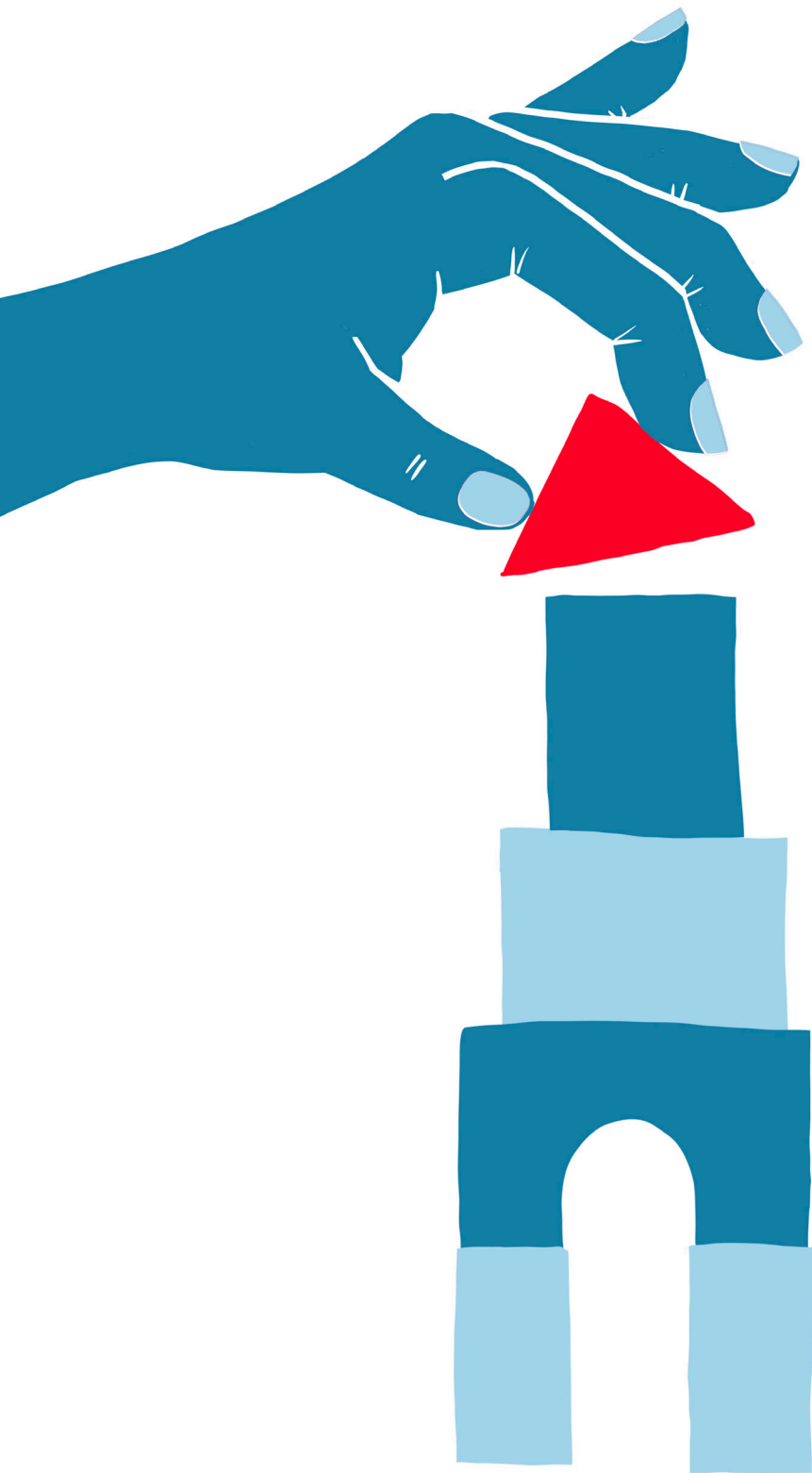
- onderzoeken we of de operationele slagkracht van dit team vergroot kan worden door het aanstellen van een vernieuwingsbegeleider met nader te bepalen taakomvang.
- maken we de vele inmiddels opgedane leerervaringen met betrekking tot volhoudbaarheid, financiering, visie en slagkracht te gelde.
- investeren we de komende vijf jaar een afgebakend aantal duurzame pioniersplekken, in lijn met de eerder opgedane ervaringen. Dat betekent dat niet ieder ‘goed idee’ meer automatisch ruimte krijgt. Wel denken aan a) (Diaconale) kerkplekken gedragen door leefgemeenschappen; b) een presentieplek (kerkcafé) in de binnenstad, gericht op studenten c) een herstart van Choral Evensong & Pub.
- is in alle situaties duurzaamheid en volhoudbaarheid het uitgangspunt en verwachten we minder van events of andere kortdurende zaken.
- onderzoeken bij ieder initiatief we waar we kunnen samenwerken met andere kerken.

4.3 Diaconie

De diaconie wil in de komende beleidsperiode haar vermogen een werkzaam vermogen laten zijn, conform de gedachtenlijnen van het landelijke beleidsstuk ‘Werkzaam vermogen’.⁴ De effecten van de coronacrisis zullen op allerlei vlakken merkbaar worden. Daarom...

- ondersteunt de diaconie in de komende beleidsperiode mensen die door de coronacrisis of een andere oorzaak in problemen zijn geraakt.
- investeert de diaconie in diaconale (pioniers)gemeenschappen, zie ook 4.2 hierboven, waarvan we in Londen inspirerende voorbeelden hebben gezien (bijvoorbeeld St. Paul Old Ford).
- gaat de diaconie gedetailleerd bekijken hoe de doelstellingen van de door haar beheerde fondsen zich verhouden tot haar beleid.
- wil de diaconie thematisch begroten om zo gemakkelijker professionele prospecta te kunnen ontwikkelen richting externe subsidiegevers.

4 [https://www.protestantsekerk.nl/download10256/Rapport%20%27werkzaam%20vermogen%20\(LWK%2020-03\).pdf](https://www.protestantsekerk.nl/download10256/Rapport%20%27werkzaam%20vermogen%20(LWK%2020-03).pdf)

4.4 Bestuur en beheer

De PGU beschikt over veel talenten in diverse vormen: mensen, gebouwen, financieel kapitaal, netwerken. De komende tijd wordt verkend hoe deze talenten nog beter benut kunnen worden. Zo kunnen de (mooie) gebouwen voor veel meer worden ingezet dan alleen voor zondagse vieringen en verhuur. Daarom...

- wordt een financieel afwegingskader ontwikkeld dat aangeeft welke ruimte er is voor inzetbare financiële middelen. Dit is noodzakelijk om te kunnen besluiten over continuering van wat er is en over financiering van nieuwe projecten. Hiervoor wordt een verkenningscommissie ingesteld, die gebruik maakt van het rapport 'Werkzaam vermogen' (zie voetnoot 4).
- wordt vanuit het besef dat verhuur niet de enige manier is om inkomsten te verwerven onderzocht met welke andere commerciële activiteiten kan worden voorzien in de noodzakelijke (vaste) kosten van bijvoorbeeld gebouwen.
- ondersteunt het CvK het hierboven geschetste voorstel om nieuwe mogelijkheden te onderzoeken voor zichtbare presentie in het centrum van de stad (al dan niet in combinatie met commerciële horeca of sportvoorziening o.i.d) en in de wijken (in de vorm van [nieuwe] vierplekken en bezinningsplekken in samenhang met leefgemeenschappen die onder één dak wonen en/of groepen mensen die dicht bij elkaar wonen).
- blijven we investeren we in het verbeteren, versterken en zo nodig professionaliseren van de personeelszorg in de overtuiging dat medewerkers en predikanten een belangrijke bijdrage leveren aan de PGU en aan het invulling geven aan dit beleidsplan.
- bekijken we voortdurend welke zaken met vrijwillige krachten behartigd kunnen worden en voor welke (op oproepbasis) betaalde krachten noodzakelijk zijn.
- zoeken we pro-actief naar manieren om de noodzakelijke maatregelen te nemen teneinde blijvend sluitende exploitaties te realiseren.
- stellen we niet alleen op centraal maar ook op wijkniveau meerjarenprognoses op om de financiële situatie goed te monitoren en daarop in te kunnen spelen.

4.5 Groene kerk

Ons handelen en onze houding ten opzichte van de schepping heeft veel invloed op milieu en klimaat. De schepping waar we onderdeel van zijn én afhankelijk van zijn. Vanuit een besef dat de aarde van God is en er hoop is voor de schepping, willen groene kerken zoeken naar een manier van leven die hieraan recht doet. Als volgers van Jezus Christus willen we zijn voorbeeld naleven, in verbondenheid met God, onze medemensen en de hele schepping. Als PGU willen we samenwerken om duurzame stappen te zetten en de dimensies 'zorg voor de schepping' en 'duurzaamheid' integraal onderdeel van ons vernieuwingsbeleid te laten zijn. Daarom...

- brengen we in de AKK in beeld welke stappen de afgelopen jaren al gezet zijn.
- zoeken we een eigenaar van het thema die als opdracht krijgt het thema nader te analyseren en een plan van aanpak uit te werken.
- moedigen we alle wijkgemeenten en pioniersplekken aan om het thema 'groene kerk' te omarmen en daar jaarlijks minimaal één concrete stap in te zetten.
- geven we in de communicatie minimaal één keer per jaar aandacht aan het thema groene kerk.
- committeren we ons aan de doelstellingen voor CO2 reductie zoals deze in Europa en in het akkoord van Parijs zijn vastgesteld.
- streven we ernaar dat onze gebouwen energieneutraal worden, eventueel door energie op te wekken.
- nemen we duurzame uitgangspunten op in ons verhuurbeleid.
- formuleren we duurzame uitgangspunten voor het vermogensbeheer.

5. Loslaten

**Opdat zijn rijk kome
Laat iedere dag het Woord van God
je werk en je rust bezielen
Bewaar in alles de innerlijke stilte
om in Christus te blijven
Laat de Geest van de Zaligsprekingen
diep in je doordringen:
Vreugde, eenvoud, barmhartigheid**

5. Loslaten

5.1 Wijkgemeenten & Pioniersplekken

Het soms hardnekkige gevaar elkaar als concurrenten te zien, laten we los. We zijn (zie de preambule en hoofdstuk 1) gezamenlijk lichaam van Christus in Utrecht. Wel blijven we werken aan een duidelijke profilering van de verschillende wijkgemeenten en pioniersplekken. Profileren betekent het articuleren van het gemeente van Christus zijn in een bepaalde context en het dankbaar wonen in een traditie.

5.2 Diaconie & Bestuur en beheer

In een dynamische en veranderende tijd, is het zaak om oude structuren geregeld tegen het licht te houden en ons af te vragen of ze in het huidige tijdsgewricht voldoende operabel zijn. De PGU staat in een respectabele traditie, maar dat betekent niet dat alles op de oude voet door kan gaan. Daarom...

- is het tijd om bestuurs- en besluitvormingsprocessen te stroomlijnen. Daarbij hoort het samenvoegen van het uitvoeringsorgaan van de Diaconie en het Kerke-lijk Bureau, vanwege het gezicht naar buiten en de eenheid die we willen uitstralen en de verdere efficiency die we zien die nog mogelijk is in de stoffelijke zaken zoals gebouwen, financiën en personeelsbegeleiding.
- zoeken we nieuwe samenwerkingsverbanden met andere kerkgenootschappen en evalueren we de participatie in oude verbanden, zoals Diaconaal Platform Utrecht (DPU) en USRK, met als doel dat we via deze verbanden beter aan onze visie en missie kunnen voldoen.
- wordt de College van Diakenen (CvD) commissie Zending en Wereld Diaconaat (ZWO) opgeheven en wordt ZWO een jaarlijks belangrijk thema op de CvD vergadering, zodat iedere wijkgemeente ook echt meedoet. De wijkgemeenten doen zelf aan ZWO en stedelijk zijn we ZWO actief via KiA.

5.3 Gezamenlijk

Tenslotte. Het geloofsgesprek beschouwen wij als richtinggevend voor de dingen die we willen entameren, uitvoeren en realiseren. Daarom willen we in onze vergaderingen meer ruimte nemen voor reflectie en bezinning en stilstaan bij wat/wie ons bezielt. We gaan ervanuit dat dit meer ruimte schept dan het kost. De leefregel waarmee de preambule besluit, wordt een vast bestanddeel van iedere vergaderopening en verdient het om bij wijze van logo een plek te krijgen op agenda's en beleidsstukken.

6. En nu?

6. En nu?

6.1 Van beleidsplan naar werkplan

Nogal eens komt een beleidsplan in stilte aan zijn einde in de dagelijkse praktijk. De stap van dromen naar de werkelijkheid van iedere dag is soms moeilijk. Deels is dat ook geen verloren moeite, want de bezinning op een nieuwe beleidsperiode heeft zijn eigen meerwaarde. In het proces dat leidt tot een beleidsplan wordt vaak al veel in gang gezet. Maar we benoemen ook zaken die nog niet zijn gerealiseerd. Eigen aan het beleidsproces is dat die voornemens vaak ook nog niet helemaal zijn te overzien. Er moeten nog stappen worden gezet om zo voor elkaar te krijgen. We moeten een - soms jarenlang - proces door om ze werkelijkheid te zien worden.

In dit laatste hoofdstuk doen we met het oog op dit proces een beroep op de inventiviteit en kennis van de verantwoordelijke gremia en personen. Wie zich verantwoordelijk weet voor een bepaald thema (en tevens eigenaar is), overziet de oplossingen en uitdagingen veelal het beste. Daarom hebben we in het procesdeel van dit beleidsplan op twee manieren in kaart gebracht wie verantwoordelijk is voor de beleidsvoornemens. Dat dient het terugkerende overzicht voor alle betrokkenen. En het verwoordt nog eens kernachtig waar we aan het einde van deze beleidsperiode als PGU willen staan.

We geven kort en op hoofdlijnen aan op welke wijze de verantwoordelijke gremia en personen verder kunnen werken aan de beleidsvoornemens. Dat doen we aan de hand van vier procesvragen, aan de hand waarvan deze eigenaars op korte termijn een werkplan en plan van aanpak kunnen opstellen voor het eigen beleidsterrein.

- **Wat is er voor nodig om het beleidsvoornemen te realiseren?**

Meestal bestaat een beleidsvoornemen uit een aantal deelprojecten, of deelwerkzaamheden. De eerste processtap bestaat uit het goed in kaart krijgen van deze tussenstappen. Soms vergt het dat we nog preciezer bepalen wat we bedoe- len. In veel gevallen zal er de nodige samenwerking met andere gremia nodig zijn. In een aantal gevallen is de gezochte verandering tastbaarder dan in andere. Maar in alle gevallen kunnen we grote en mogelijk ook ongrijpbare beleidsvoor- nemens terugbrengen tot stappen op de weg naar het einddoel.

- **Wanneer moet het gerealiseerd zijn?**

Een tweede processtap is te bepalen wanneer het beleidsvoornemen gerealiseerd moet zijn. Dat betreft in ieder geval binnen een termijn van tussen de één en vier jaar. Als de termijn verder dan vier jaar ligt, is blijkbaar sprake van een nog onvoldoende helder voornemen. Het is te vaag gebleven om het binnen vier jaar werkelijk te maken. Stap 1 moet dan zeker opnieuw worden doorlopen. Op basis van een voorlopige eindtermijn waarop het beleidsvoornemen gerealiseerd moet worden, kunnen we de deelstappen plannen. Welke stap wordt de eerste?

- **Welke beslismomenten zijn daarvoor nodig?**

Er zijn waarschijnlijk ook een aantal beslismomenten onderweg nodig, die ook nog niet allemaal zijn te overzien. Wat is nodig in dit opzicht? En wie neemt de beslissing? Het is belangrijk om ook over deze vragen goed na te denken, en deze zoveel mogelijk mee te nemen in het uitdenken van de deelstappen en het tijdsfad.

- **Hoe wordt het beleidsvoornemen na realisatie geëvalueerd?**

Een meestal vergeten stap is het evalueren van een beleidsvoornemen. Heeft het goed gewerkt? Is het misschien niet haalbaar gebleken, en waarom dan niet? We willen niet alleen vooruitgang boeken, maar vooral ook (veel realistischer!) leren van wat er nog niet lukte of goed ging. Over uiterlijk vier jaar staan we opnieuw voor de mooie opgave om een beleidsplan te bepalen. Dan willen we ook weten wat werkt(e), wat de moeite van het investeren waard is, en waar we beter een andere weg kunnen inslaan.

6.2 Overzicht in schema's

In de bijgeleverde schema's is op twee wijzen in te zien welke beleidsvoornemens bij de verantwoordelijkheid van een gremium horen. We hopen dat dit de vreugde bij het werken met dit beleidsplan binnen de PGU ten goede komt.

Schema 1: Overzicht beleidsvoornemens per kernwoord

	1. Missie & Visie	2. Bestendigen	3. Verbinden	4. Investeren & Vernieuwen	5. Loslaten
Gezamenlijk Bestuur (Kerkelijk bureau / AK)					
Bestuur	1.1/1.4			4.3 / 4.4	4.5
PUP / communicatie			3.1/3.3		
Burgerlijke gemeente Utrecht			3.2.2		
Niet-christelijke geloofsgemeenschappen			3.2.3		
Interkerkelijk kinder-, tiener- en jongerenwerk			3.2.4		
Andere kerken in Utrecht			3.2.1		4.5
Nieuwe kansen				4.2	
Gezamenlijk Beheer (CvK)					
Beheer	1.4		3.4	4.4	
Kerkgebouwen	1.2.2				
Pioniersplekken (Nieuw te vormen werkgroep)					
Pionieren	1.2.3			4.2 / 4.3/4.4	
Andere kerken in Utrecht				4.2	
Diaconie & ZWO					
Diaconie	1.3	2.3	3.3	4.3	4.5
Wereldkerk			3.2.5		
Wijkgemeenten					
Wijkgemeenten	1.2.1				
Vorming & Toerusting			3.1		
Diaconie & ZWO			3.3		
Andere kerken in Utrecht			3.2.1		

Schema 2: Beleidsvoornemens en eigenaars

Beleidsvoornemens	Par.	Verantwoordelijk ⁵
1. We werken eraan als PGU een leer- en zorggemeenschap te zijn.	1.1	alle gremia
2. We werken aan het behoud van de kerken in de wijk; daartoe hanteren we een eerlijke en pro-actieve visie op volhoudbaar kerk-zijn in de wijk.	1.2.1	AKG Collegiaal Beraad
3. We maken creatief gebruik van de mogelijkheden van onze gebouwen om de exploitatie rendabel te houden.	1.2.2	CvK Wijkraad van KR Wijkkerkenraden
4. We pionieren om nieuwe vormen van toekomstbestendig kerk-zijn te vinden.	1.2	AKG Wijkkerkenraden
5. Het diaconale helpen valt te typeren vanuit de houding 'zijn met'.	1.3	PDU
6. Het kerkrentmeesterlijk en diaconaal bestuur en beheer gebeurt zoveel mogelijk in gezamenlijkheid.	1.4	PDU CvK
7. We bestendigen het werk in de wijkgemeenten, pioniers-plekken en in de instellingen.	2.2	Wijkkerkenraden AKG
8. We bestendigen het diaconale werk.	2.3	PDU
9. We handhaven huidig financieel beleid	2.4	CvK Wijkkerkenraden
10. Financiële implicaties maken integraal onderdeel uit van uitwerking beleidsvoornemens	2.4	alle gremia
11. Het vormings- en toerustingsaanbod is goed toegankelijk voor wie belangstelling heeft.	3.1	AKG Wijkkerkenraden
12. We hebben een gezamenlijk blad (PUP) met een passend inkomstenmodel en een doelmatige inhoud.	3.1	AKG
13. De website en social media werken doelmatig mee in onze algehele communicatie.	3.1	AKG Kerkelijk Bureau
14. Op basis van onze (logische) contacten geven wij vorm aan de Utrechtse stedelijke oecumene.	3.2.1	Collegiaal Beraad Wijkkerkenraden
15. Wij onderhouden een zichtbare en aanspreekbare relatie met de burgerlijke gemeente.	3.2.2	AKG

5 Wanneer er meer gremia genoemd worden, gaat het om gedeelde verantwoordelijkheid waarbij ieder gremium een eigen rol heeft.

Beleidsvoornemen	Par.	Verantwoordelijk⁵
16. We geven (ook beleidsmatig) gestalte aan de verbindingen met niet-christelijke gemeenschappen.	3.2.3	AKG
17. We steunen het jongerenwerk van IKJU, zowel door het onder de aandacht te brengen, als ook financieel.	3.2.4	AKG CvK
18. We maken optimaal gebruik van de diaconale expertise van de landelijke kerk.	3.3	PDU Wijkdiaconieën
19. We communiceren actueel en aansprekend over diaconale activiteiten.	3.3	PDU Wijkdiaconieën
20. Diaconale werkers zijn expliciet verbonden met een of meer wijkgemeenten en/of geloofsgemeenschappen.	3.3	PDU Wijkdiaconieën
21. Beheerders wisselen regelmatig best practices uit.	3.4	CvK Wijkraden van KR
22. We werken samen aan activiteiten en vieringen met geloofsgemeenschappen van niet-Nederlandse oorsprong.	3.4	Collegiaal Beraad
23. Er wordt een stedelijk pioniers-/vernieuwingsteam opgericht dat het pioniers-/vernieuwingswerk aanstuurt.	4.2	AKG
24. Het pionierswerk gebeurt vanuit een beleidsaanpak waarin duurzaamheid en volhoudbaarheid, en ook het benutten van samenwerkingsmogelijkheden tot uitgangspunt zijn gemaakt.	4.2	AKG
25. De diaconie werkt met haar vermogen conform het landelijke PKN Beleid ('Werkzaam vermogen')	4.3	PDU Wijkdiaconieën
26. De diaconie investeert in diaconale (pioniers)gemeenschappen.	4.3	PDU Wijkdiaconieën
27. De diaconie werkt met een actuele visie op de door haar beheerde fondsen.	4.3	PDU Wijkdiaconieën
28. De diaconie begroot thematisch en heeft een professionele benadering van externe subsidiegevers.	4.3	PDU
29. Het CvK werkt met haar vermogen conform het landelijke PKN Beleid ('Werkzaam vermogen')	4.4	CvK
30. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden om de exploitatie van gebouwen te verzorgen.	4.4	CvK Wijkraden van KR

Beleidsvoornemen	Par.	Verantwoordelijk⁵
31. Het CvK investeert in zichtbare kerkelijke presentie in het stadscentrum en de afzonderlijke wijken.	4.4	CvK
32. De PGU geeft op professionele wijze vorm aan de personeelszaken en -zorg.	4.4	CvK Wijkraden van KR
33. We bereiden ons pro-actief voor op maatregelen teneinde de exploitaties op lange(re) termijn sluitend te houden.	4.4	CvK Wijkraden van KR
34. De wijkkerkenraden stellen meerjarenprognoses op	4.4	CvK Wijkraden van KR
35. Het thema 'groene kerk' wordt nader geanalyseerd en er wordt een plan van aanpak uitgewerkt.	4.5	AKG
36. We streven ernaar dat onze gebouwen energieneutraal worden.	4.5	CvK Wijkraden van KR
37. We nemen duurzame uitgangspunten op in ons verhuurbeleid.	4.5	CvK Wijkraden van KR
38. We formuleren duurzame uitgangspunten voor het vermogensbeheer.	4.5	CvK Wijkraden van KR
39. De PGU als geheel werkt vanuit gezamenlijkheid in de afzonderlijke delen.	5.1	alle gremia
40. Het uitvoerende werk van de PDU en het Kerkelijk Bureau is samengevoegd en heeft een efficiënte en gezamenlijke uitstraling naar buiten.	5.2	PDU CvK Kerkelijk Bureau
41. ZWO krijgt jaarlijks op een doelmatige wijze invulling op de agenda van het CvD.	5.2	CvD
42. In stedelijke vergaderingen is op een zorgvuldige wijze aandacht voor geloofsgesprek, reflectie en bezinning.	5.3	alle gremia
43. De leefregel van Grandchamp is een vast onderdeel van vergaderingen.	5.3	alle gremia

7. Financiële middelen

7. Financiële middelen

7.1 Het belang van een meerjarenprognose

Dit beleidsplan sluit af met een financiële paragraaf. Met opzet is dat het laatste hoofdstuk. Die opzet laat zich eenvoudig uitleggen. De eenvoudige regel dat voor niets de zon opgaat, geldt ook in de kerk. Niet over de financiële zijde van het kerkenwerk willen spreken zou naïef zijn. Tegelijk leven we in de kerk van meer dan cijfers en prognoses. Om die reden is hoofdstuk zeven niet hoofdstuk één geworden. Dit hoofdstuk begint een analyse van de huidige situatie: welk beleid is gevoerd, wat heeft dit opgeleverd en wat zegt het resultaat voor de meerjarenprognose? Vervolgens wordt naar de toekomst gekeken. Welk beleid is geformuleerd, welke financiële consequentie heeft dat beleid, welke trends zien we vanuit verleden en heden? Dit leidt tot de meerjarenprognose. Als laatste zijn op basis van de prognose aandachtspunten voor het te voeren beleid geformuleerd.

7.2 Financieel beleid: kaders tot nu toe

De kern van het financiële beleid binnen de PGU tot nu toe is de inzet op financiële zelfstandigheid. De instrumenten die daarbij worden gehanteerd zijn een vereist minimaal vermogen (weerstandsvermogen) per wijkgemeente en een sluitende exploitatie. Dit geldt voor de wijkgemeenten, de pioniersplekken én PGU Centraal. De begroting van PGU Centraal bestaat uit bureaunkosten, kosten en opbrengsten van ambtswoningen, kosten zoals bijvoorbeeld het studentenpastoraat en het rendement van het belegde deel van het centraal eigen vermogen. Het saldo van de begroting PGU Centraal wordt middels een verdeelsleutel toegerekend aan de wijkgemeenten. De acties die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd om het beleid te realiseren zijn onder andere:

- aanmoedigen van nieuw initiatieven
- revitaliseren daar waar zorgen zijn
- kosten Centraal beheersen door o.a. inzet van vrijwilligers op het kerkelijk bureau en beheersing van uitgaven

7.3 Ontwikkelingen van levend geld en vermogen van 2016 tot nu

Inkomsten levend geld 2016 - 2019

Jaar	Centraal 00	Jans gem 01	Jacobi 02	CP Dom 04	Zuilen 06	Johannes 08
2019	27.000	139.100	279.900	137.600	66.500	102.400
2018	36.900	136.600	284.400	143.800	74.400	107.200
2017	34.400	136.600	277.400	143.600	87.100	110.600
2016	32.500	136.100	293.500	141.900	102.300	111.800
2019 tov 2016	-5.500	3.000	-13.600	-4.300	-35.800	-9.400
gem delta per jaar	-4,2%	0,6%	-1,2%	-0,8%	-8,7%	-2,1%

Kerkbalans 2016 - 2020

Jaar	Centraal 00	Jans gem 01	Jacobi 02	CP Dom 04	Zuilen 06	Johannes 08
2020		69.800	254.800	129.900	58.100	90.100
2019		71.500	246.800	114.600	59.600	90.400
2018		71.500	237.500	116.500	63.800	94.100
2017		71.100	237.400	113.100	67.000	95.100
2016		70.300	238.100	110.900	71.900	96.500
2020 tov 2016		-500	16.700	19.000	-13.800	-6.400
gem delta per jaar		-0,1%	1,4%	3,4%	-3,8%	-1,3%

* Levend geld is de optelsom van inkomsten Kerkbalans, giften en acties vanuit wijkgemeenten.

in Euro

Nwe kerk 10	Tuindorp 11	Wilhelm 12	Nicolai 13	West 16	Haven 18	PGU Tot
271.800	170.700	73.500	220.900	93.300	13.800	1.596.500
263.300	178.400	73.600	213.900	97.500	15.500	1.625.500
234.500	181.200	75.700	254.500	115.500	23.400	1.674.500
211.900	185.000	83.800	260.400	128.200	17.200	1.704.600
59.900	-14.300	-10.300	-39.500	-34.900	-3.400	-108.100
7,1%	-1,9%	-3,1%	-3,8%	-6,8%	-4,9%	-1,6%

in Euro

Nwe kerk 10	Tuindorp 11	Wilhelm 12	Nicolai 13	West 16	Haven 18	PGU Tot
259.300	152.900	53.500	202.900	83.000	12.100	1.366.400
234.100	149.300	55.100	198.300	87.800	11.200	1.318.700
229.600	155.900	56.800	202.300	89.400	9.700	1.327.100
202.900	158.500	59.200	226.400	104.900	11.900	1.347.500
172.600	162.500	60.800	231.900	115.000	7.800	1.338.300
86.700	-9.600	-7.300	-29.000	-32.000	4.300	28.100
10,0%	-1,2%	-2,4%	-2,5%	-5,6%	11,0%	0,4%

Kerkbalans bijdrage 2020 per leeftijdscategorie in % van totaal

Leeftijd	Jans gem 01	Jacobi 02	CP Dom 04	Zuilen 06	Johannes 08	Nwe kerk 10
t/m 25	0	1	0	0	0	3
26-35	1	22	4	4	0	33
36-45	4	32	7	6	2	30
46-55	23	11	10	14	11	21
56-65	35	10	25	17	20	6
66-75	27	7	23	21	20	3
76-85	7	9	24	18	25	3
86-95	3	3	7	19	21	1
96+		4		1	1	0
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Totaal aantal personen	105	312	211	204	225	285

Weerstandsvermogen per 31-12-2019

Jaar	Centraal 00	Jans gem 01	Jacobi 02	CP Dom 04	Zuilen 06	Johannes 08	Nwe kerk 10
Weerstandsfactor		207%	138%	263%	777%	151%	139%
Benodigd weer- standsvermogen		154.000	348.800	418.500	81.500	160.900	258.300
Eigen vermogen	16.463.000	269.000	482.000	1.102.000	633.000	214.000	359.000
Garanties "derden"		50.000				29.000	

Tuindorp 11	Wilhelm 12	Nicolai 13	West 16	Haven 18	PGU Tot
0		0			1
0	4	2	8	51	12
3	3	6	10	37	15
12	4	16	13	3	14
28	9	23	6	1	17
29	24	24	14	6	16
16	27	16	28	2	14
10	31	12	21		9
1		0			1
100%	100%	100%	100%	100%	100%
248	111	388	181	17	2287

in Euro

Tuindorp 11	Wilhelm 12	Nicolai 13	West 16	Haven 18	Fluister 20	Janskerk 21	PGU Tot
163%	119%	208%	734%	154%			
169.500	126.900	356.100	111.700	39.900			
206.000	151.000	741.000	820.000	62.000	10.000	33.000	21.545.000
71.000							

We observeren...

- een forse terugloop van het eigen vermogen als gevolg van Covid-19. Het effect hiervan is dat de beleggingsportefeuille zal dalen door onttrekking van gelden. Gevolg is lagere opbrengsten in de komende jaren.
- grote verschillen in ontwikkeling van inkomsten uit 'levend geld' per wijk. Het varieert van wijken met groei tot wijken met een structurele forse daling. Bij de meeste wijken is een gemiddelde daling per jaar te zien over de afgelopen vier jaar. Alle wijken opgeteld daalt het 'levend geld' met gemiddeld 1,6% per jaar.
- grote verschillen in de leeftijdsopbouw van de bijdragende leden per wijk. Groeiende wijken laten een relatief jonge demografische ontwikkeling zien, krimpende wijken het tegenovergestelde. Alle wijken opgeteld geeft een gezond beeld van de leeftijdsopbouw.
- grote verschillen in hoogte van de vermogenspositie van wijken.
- dat alle wijken eind 2019 voldoen aan de weerstandsvermogensseis.

7.4 Meerjarenprognose: verwachte ontwikkelingen tussen nu en 2021

Vijfjaren prognose balans Protestantse Gemeente Utrecht, behorend bij beleidsplan

	2019	2020	2021
Baten			
Gebouwen	1.127.400	572.700	750.600
Bijdragen	1.610.600	1.567.300	1.609.600
Financiële baten	859.400	85.500	321.000
Subsidies	334.300	365.000	388.300
Diverse baten	0	3.000	0
Totaal baten	3.931.700	2.593.500	3.069.500
Lasten			
Gebouwen	986.400	1.074.100	1.109.300
Medewerkers	1.717.600	1.981.700	2.022.300
Gemeentelieven	155.100	182.300	226.800
Beheer en administratie	195.000	184.400	197.300
Verplichtingen	113.900	109.300	109.200
Diverse lasten		0	0
Totaal lasten	3.168.000	3.531.800	3.664.900
Taakstellende bezuiniging			PM
Totaal Incidentele baten en lasten	354.000		
Resultaat baten en lasten	1.117.700	-938.300	-595.400
Mutatie bestemmingsreserves	495.700	-381.200	-257.000
Jaarresultaat	622.000	-557.100	-338.400
Algemeen Vermogen en Bestemmingsreserves	10.600.500	9.662.200	9.566.800

2025 in cijfers en toelichting

2021-2025

in Euro			
2022	2023	2024	2025
		w	
1.070.600	1.170.600	1.170.600	1.170.600
1.586.600	1.563.600	1.540.600	1.517.600
296.000	293.000	290.000	287.000
388.300	388.300	388.300	388.300
0	0	0	0
3.341.500	3.415.500	3.389.500	3.363.500
1.026.300	1.041.300	1.057.300	1.073.300
2.034.800	2.075.800	2.117.800	2.159.800
205.800	208.800	211.800	214.800
200.300	203.300	206.300	209.300
109.200	109.200	109.200	109.200
0	0	0	0
3.576.400	3.638.400	3.702.400	3.766.400
-122.400	-110.400	-200.400	-290.400
-112.500	-112.500	-112.500	-112.500
-112.500	-112.500	-112.500	-112.500
0	0	0	0
9.454.300	8.991.800	8.879.300	8.766.800

- Uitgangspunt blijft continuering van het beleid van financiële zelfstandigheid: weerstandsvermogen en sluitende exploitatie.
- In dit beleidsplan wordt nieuw beleid geformuleerd dat mogelijk kosten tot gevolg heeft voor de gemaakte prognose. Omdat de intenties nog onvoldoende concreet zijn, is het nu niet mogelijk die te vertalen in kosten of opbrengsten en daarom zijn de intenties nog niet opgenomen in deze prognose.
- Het jaar 2020 betreft een prognose, de werkelijke cijfers zijn nog onder constructie.
- Voor 2021 is de goedgekeurde begroting opgenomen. Voor de jaren erna zijn nu bekende wijzigingen op de begroting verwerkt. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het emeritaat van een predikant of een project dat afloopt.
- Vanwege Covid-19 dienen we te rekenen met een forse achteruitgang van verhuurinkomsten voor de jaren 2020 en 2021. In 2022 hopen we op een fors herstel en vanaf 2023 verwachten we terugkeer naar het niveau van 2019.
- Wat betreft de bijdragen (levend geld) rekenen we met een daling van 1,5% per jaar vanaf 2022.
- De post 'financiële baten' betreft het rendement op de beleggingsportefeuille. Als uitgangspunt is een rendement gerekend van 2,5% op het belegd vermogen. Dat is gezien de huidige marktomstandigheden en het profiel van de beleggingsportefeuille een reëel te verwachten rendement.
- De post 'subsidies' betreft inkomsten van o.a. studentenpastoraat en aan wijken gelieerde wijkverenigingen of stichtingen. Dit is een moeilijk in te schatten post. Handhaving van huidige bedragen is als uitgangspunt genomen.
- Voor de posten gebouwen, gemeentelieven, beheer & administratie is gerekend met een jaarlijkse kostenstijging van 1,5%.
- Voor de post medewerkers is gerekend met een jaarlijks kostenstijging van 2,0%.
- De post 'verplichtingen' betreft de afdrachten aan de landelijke kerk. Deze zullen vanwege lagere inkomsten niet stijgen.
- Om een sluitende begroting te realiseren is de post 'taakstellende bezuiniging'. Om financieel gezond te blijven dienen we dit bedrag of te bezuinigen op de uitgaven of ons in te spannen om dit toe te voegen aan de inkomsten dan wel een combinatie van beide toe te passen.

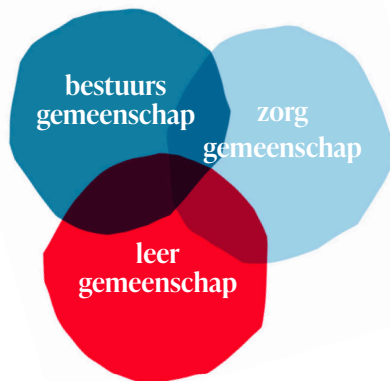

De PGU

Wie zijn we?

Wijkgemeenten in alle stadsdelen, pioniersplekken, present voor allerlei mensen in de stad: ziekenhuizen en instellingen, voor dak- en thuislozen, studentenpastoraat

Wat willen we voor elkaar zijn?

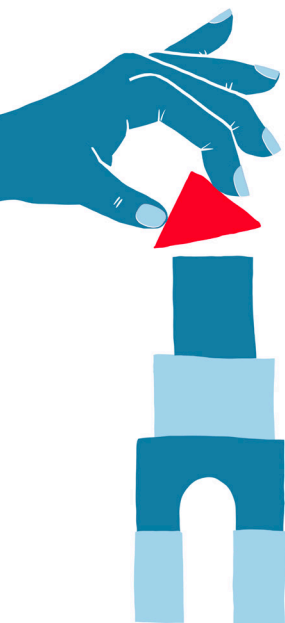

Verbinden

Met elkaar: via PUP, website, gezamenlijk aanbod van vorming en toerusting

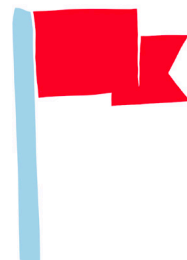
Met jongeren

Met de stad

Investeren & vernieuwen

- een stedelijk pioniers- en vernieuwingsteam
- duurzame pioniersplekken
- kerkcafé
- leefgemeenschappen
- evensongs
- groene kerk

Bestendigen

- onze aanwezigheid op zoveel mogelijk plekken in de stad
- diaconale presentie tot in de haarvaten
- gedegen financieel beleid

Leven uit de bron

Bidden en werken

Ontmoeting met God

In gesprek met elkaar

**Bid en werk
opdat zijn rijk kome
Laat iedere dag het Woord van God
je werk en je rust bezielen
Bewaar in alles de innerlijke stilte
om in Christus te blijven
Laat de Geest van de Zaligsprekingen
diep in je doordringen:
Vreugde, eenvoud, barmhartigheid**

